

4. Нагорна Л. Історична пам'ять: теорії, дискурси, рефлексії. – К., 2012. – 328 с.
5. Нора П. Теперішнє, нація, пам'ять. – К., 2014. – 272 с.
6. Рикёр П. Память, история, забвение. – М., 2004. – 728 с.
7. Треф'як Я. Методика красєзнавчої роботи в національній школі / Ярослав Треф'як. – Івано-Франківськ, 2002. – 106 с.
8. Тронько П. Історичне красєзнавство в Україні / П. Тронько // Історія України. – 2008. – № 47. – С. 1–5.
9. Уривалкін О.М. Історичне красєзнавство: Навчальний посібник / О.М. Уривалкін. – К.: КНТ, 2006. – 296 с.

Пчелінцева В.В.

магістр,

*ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»*

ХІДЖАБ В ІСЛАМСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

Незважаючи на те, що пройшло майже 15 століть після появи ісламу, проблема жіночого одягу та фати все ще час від часу викликає суперечки та розбіжності. У суспільстві існує багато думок з цього приводу, і часто можна почути обурені заяви щодо носіння хіджабу, але такі заяви найчастіше роблять ті, хто не має нічого спільного з ісламом. Деякі аспекти питання, стосовно хіджабу в ісламській культурі, розглядали такі зарубіжні та вітчизняні науковці і сходознавці, як С. Гаджієва [3], О. Борзова [2], С. Нагорний [6], О. Богомолов [1], Л. Семенова [8].

Прихованість жінки від сторонніх поглядів символізує чистоту і непорочність у всіх релігіях світу. Згідно з ісламською ідеологією, якщо жінка хоче, щоб з нею рахувалися, вона не повинна викликати пристрась іншого чоловіка. А значить, повинна одягатися в особливий наряд, який відразу відрізняє мусульманку – одяг мусульманки, що покриває все її тіло, за винятком обличчя і кистей рук. Для цього в ісламі існує зовнішній хіджаб [7, с. 192].

Найчастіше хіджабом називають наряд жінки-мусульманки. Але якщо конкретизувати дане питання, наряд на арабській мові називається «джильбаб». А поняття «хіджаб» насправді, має набагато глибший сенс. «Хіджаб» в дослівному перекладі «перегородка, перешкода». Це те, чим

мусульманка як би оточує не тільки своє тіло, але свою свідомість, серце і душу. Це уособлення сором'язливості, скромності і благопристойності. «Нехай вони не хизуються своєю красою понад видиме. І нехай вони накривають виріз на грудях завісою (ан-Нур, 31)» [3, с. 207].

У Корані два вірші присвячені темі того, як саме повинні виглядати мусульманські жінки та як одягатися. У двадцять четвертому розділі «Світло» сказано, що жінка повинна опустити погляд і не хизуватися красою свого тіла, а закривати декольте хусткою на грудях. Також цій проблемі присвячен аят з тридцять третьої сури «Сонми», де сказано, що віруючі жінки не повинні одягатися так, як це було в часи попереднього незнання. Так треба робити, щоб їх відрізняли від блудниць чи рабинь і не ображали [3, с. 207].

Ісламські богослови постановили, що аврати (частини тіла, які слід приховати) включають все тіло, крім обличчя, ніг та рук. Деякі теологи стверджують, що ступінь завіси залежить від традицій та «розбещеності суспільства». Враховуючи, що пороки почали поширюватися в суспільстві, деякі богослови почали вважати бажаним чи обов'язковим закривати обличчя. В правовій школі шафіїтів взагалі з'явилась думка про те, що хіджаб бажано носити і чоловікам, особливо молодим і красивим, щоб не бентежити жінок.

Зміни в суспільному житті часом непередбачувані. Зараз в одній країні, потім в іншій жінки протестують, коли намагаються заборонити їм носити хіджаб. Деякі вважають такі заборони порушенням прав жінок та людини; навколо цього питання вирують політичні дискусії. Якщо звернутися до «Довідника мусульманських жінок», там сказано, що носіння хіджабу є одним із важливих аспектів життя мусульманки. Слід зазначити, що хіджаб – це набагато більше, ніж просто одяг. Також існує «внутрішній» хіджаб – поведінка. Межі поведінки мусульманки обумовлює внутрішній хіджаб. Представниці ісламу, що живуть в немусульманському суспільстві, є уособленням ісламської культури для оточуючих людей. Спосіб життя і поведінка мусульманки, що носить хіджаб, повинні відповідати даній конфесійній традиції, уособлювати гідні манери, уникати легковажної поведінки у формі кокетства або грайливості. Мусульманка поводить себе гідно в спілкуванні з представниками протилежної статі, розмовляє не голосно, уникає жартівливого тону, вкрадливої манери в розмові. Її спілкування з чоловіками зводиться до мінімуму, в тому випадку, якщо воно необхідно для ділового спілкування. Воно корисно, конструктивно і небезпредметно [9, с. 34].

Згідно ісламу, жінка, яка носить хіджаб володіє непохитною вірою, непохитною силою волі і величезним благочестям і заслуговує усілякого захоплення і високої похвали. З точки зору Корану, носіння хіджабу розглядається не як приниження, а як прояв вищої міри гідності жінки

Поговоримо про зовнішній хіджаб. Щоб одяг можна було вважати ісламським, необхідно дотримуватися таких умов: одяг повинен повністю закривати голову та тіло, за винятком обличчя та рук. Це означає, що шия, передпліччя, вуха та сережки, вставлені в них, повинні бути закриті. Представники деяких шкіл ісламської юриспруденції стверджують, що ноги можуть бути не вкритими, але кожен має загальну точку зору, що ноги слід покривати; одяг сам по собі не повинен служити прикрасою для привернення уваги чоловіків. Це означає, що слід уникати яскравих кольорів, блискучих прикрас та тканин, у які вплетені блискучі нитки. (Ви можете носити все це вдома, і ці обмеження стосуються лише одягу, який жінка носить, виходячи з дому, або в присутності чоловіка, який не належить до категорії найближчих родичів (махрам), з якими їй заборонено одружуватися); одяг повинен бути досить щільним, щоб приховати колір шкіри: напівпрозорі або прозорі тканини неприпустимі. Наряд повинен бути досить вільний, щоб приховати обриси тіла: обтягуючий, облягаючий тіло одяг, який підкреслює його форму, неприпустимий; одяг не повинен пахнути парфумами; одяг мусульманки не повинен бути схожим на чоловічий костюм. Штани повинні бути тільки жіночого крою.

Хіджаб може бути різним: як довгим, так і коротким, але він повинен приховувати форму тіла жінки і не повинен бути облягаючим. Священна книга Аллаха, Коран, говорить, що жінка не повинна демонструвати свою красу нікому, крім свого чоловіка чи близьких родичів чоловічої статі. У Корані згадується, що забороняється демонструвати всі жіночі обереги, за винятком тих, які видно, і особливо виділено, що виріз на грудях повинен бути закритим. Серед родичів, до яких жінка може постати без покривала або хустки, перераховані чоловік, батько, тесть, сини, сини її чоловіка, брати, сини братів, сини сестер, жінки, слуги, які є євнухами, діти, які ще не досягли статевого дозрівання. Мусульманських жінок часто запитують, як вони самі ставляться до необхідності носити хіджаб. І отримують у відповідь абсолютно спокійне ставлення до нього як до вимоги, яка виникла не внаслідок примхи її чоловіка, а відповідно до приписів релігії, яку вона сповідує, приймає, і яка є невід'ємною частиною її життєвої позиції [5, с. 240].

Згідно з ісламом, сімейне щастя базується на духовних цінностях, оскільки зовнішня краса не буде вічною і з часом зникне, а духовні цінності роблять сімейне життя щасливим на довгі роки.

Наявність хустки не завадило жінці зайняти чільне місце в ісламському співтоваристві і не зменшило значення жіночої освіти. Ми можемо знайти чудових жінок у різні періоди історії ісламу: від дружин пророка Мухаммада, які відігравали значну позицію на ранніх етапах розвитку ісламського халіфату, до королеви Сююмбіке. Наостанок згадаємо Фатіму аль-Фіхрі, яка побудувала найстаріший у світі університет аль-Карауін у марокканському Фесі [4, с. 95–100]. Більше того, в книгах з ісламського права хустка розглядається як право і привілей жінки. Андалузський богослов Ібн Хазм описав шляхетну дівчину так: «із знатного роду, високого становища, захищеного за густою завісою».

Для мусульманських жінок хіджаб є важливою частиною їх релігійної системи координат. Це зовнішній маніфест приналежності до умми (релігійної спільноти) і того факту, що їх віра – це не просто «те, що в душі», а й те, що відображається в дії. Традиційний народний одяг – це історично сформований продукт національної культури, пов'язаний із способом життя, звичаями, кліматичними умовами, історичними подіями і особливо зовнішнім виглядом людини [5, с. 240].

Отже, жіночий одяг можна назвати знаковою системою або мовою культури, де відбувається накопичення, оформлення в текст та передача культурної інформації. Мова костюма, поряд з усним мовленням, розширила коло знань та ідей суспільства і послужила для передачі інформації майбутнім поколінням. У традиційному народному костюмі, як і в системі символічних знаків, зашифрований життєвий досвід багатьох поколінь. Жінки, які постійно носять хіджаб, ставляться з особливим трепетом до мусульманського одягу. Шаріат встановлює конкретні правила, як одягатися, але мусульманські жінки з берегів Персидської затоки приділяють багато часу розробці хіджабу, і деякі з цих конструкцій можуть скласти конкуренцію найкращим витворам мистецтва. Сучасні хустки та покривала мають домашні та вечірні варіанти, провідні світові будинки моди працюють над дизайном цього елемента мусульманського жіночого одягу, хіджаби прикрашені дорогоцінним камінням та розкішними тканинними та мереживними вставками [5].

Список використаних джерел:

1. Богомоллов О. Исламская идентичность в Украине. Київ : Стилос, 2006. 200 с.

2. Бурдукова И. И., Борзова Е. П. Культура и политические системы стран Востока. СПб. : Издательство СПбКО, 2008. 380 с.
3. Гаджиева С. Ш. Одежда народов Дагестана XIX – начало XX в. Москва : Наука, 1981. 207 с.
4. Еловицова Е. Мусульманские жены. Как им живется – украинским женщинам, которые по собственной воле надели хиджаб? *Единственная*. № 3. 2011. С. 95–100.
5. Мутаххари М. Вопрос Хиджаба. Москва : Садра, 2012. 240 с.
6. Нагорний С. Політична думка ісламського суспільства та її вплив на політичну систему в країнах Арабського Сходу. *Українське релігієзнавство*. 2010. № Спецвип. С. 156–164.
7. Николь Д. Мир Ислама. Москва : Мир книги, 2007. 192 с.
8. Семенова Л. А. Фатимидский исмаилизм в современном западном исламоведении // Ислам в истории народов Востока. Москва : Наука, 1981. С. 25–39.
9. Тарасенко О. В. Хиджаб в исламской религии. *Вестник МГЛУ*. № 2. 2010. С. 32–38.

Сіра Н.П.

директор,

*Мезинський археологічний науково-дослідний музей
імені В.Є. Куриленка*

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕЗИНСЬКОЇ ПАЛЕОЛІТИЧНОЇ СТОЯНКИ

В історії вітчизняного палеолітознавства немає іншої пам'ятки, яка б привертала увагу кількох поколінь археологів, викликала б стільки різних точок зору, гіпотез, як Мезинська стоянка первісної людини (Чернігівська обл.).

Традиційно вважається, що її було відкрито Федором Кіндратовичем Вовком, який улітку 1908 р., напередодні XIV археологічного з'їзду в Чернігові, провів розкопки на місці знаходження кісток у садибі козака Сисоя Кошеля.

Відомо, що Попередній комітет з підготовки з'їзду створили у Чернігові 1906 р. Ним була розроблена спеціальна «Програма підготовительних работ к XIV Археологическому съезду», яка, серед інших заходів,